

Olimpiada republicană la disciplina ECONOMIE, ediția 2026.
Clasa a XII-a. Timp acordat: 180 min.

Nr.	Item	Punctaj	
Evaluarea cunoștințelor teoretice și a capacității de aplicare a conceptelor economice			
I. Indicați valoarea de adevăr a următoarelor afirmații, argumentați răspunsul <i>(Evaluare: indicare răspuns corect: 1 p.; argumentare corectă a răspunsului: 1 p.)</i>			
1.	<p>Conform legii randamentelor descrescătoare, după un anumit punct, creșterea cantității unui factor variabil de producție conduce la reducerea producției totale, ceilalți factori rămânând constanți.</p> <p style="text-align: center;">Adevărat / Fals</p> <p><i>Argumentare răspuns:</i> _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2	L 0 1 2
2.	<p>Deprecierea monedei naționale generează automat o îmbunătățire a balanței comerciale a țării.</p> <p style="text-align: center;">Adevărat / Fals</p> <p><i>Argumentare răspuns:</i> _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2	L 0 1 2
3.	<p>Reducerea ratei rezervelor obligatorii de către Banca Națională amplifică potențialul de creare monetară al sistemului bancar comercial.</p> <p style="text-align: center;">Adevărat / Fals</p> <p><i>Argumentare răspuns:</i> _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2	L 0 1 2
4.	<p>Pe o piață în care cererea pentru un bun este inelastică în raport cu prețul, o creștere a prețului determină o creștere a venitului total al vânzătorilor.</p> <p style="text-align: center;">Adevărat / Fals</p> <p><i>Argumentare răspuns:</i> _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2	L 0 1 2
5.	<p>Adoptarea tehnologiilor bazate pe inteligența artificială poate spori competitivitatea firmelor, chiar și în condițiile reducerii numărului locurilor de muncă tradiționale.</p> <p style="text-align: center;">Adevărat / Fals</p> <p><i>Argumentare răspuns:</i> _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2	L 0 1 2
Punctaj acumulat compartimentul I:			

II. Selectați răspunsul/răspunsurile corecte (Evaluare: selectare răspuns corect: 1 p.; selectare răspuns greșit: -1 p.)			
6.	Care dintre afirmațiile de mai jos descriu corect efectele monopolului asupra bunăstării economice? a. Monopolul maximizează simultan profitul firmei și surplusul consumatorului. b. Existența monopolului garantează inovarea tehnologică prin profituri reinvestite. c. Monopolul produce o cantitate mai mică decât piața cu concurență perfectă, la prețuri mai mari. d. Monopolul generează o pierdere netă de bunăstare (deadweight loss) la nivelul societății.	L 0 1 2	L 0 1 2
7.	Creșterea productivității muncii poate conduce la: a. Reducerea costului unitar de producție. b. Creșterea competitivității firmei. c. Eliminarea costurilor fixe. d. Reducerea automată a cererii.	L 0 1 2	L 0 1 2
8.	Care dintre afirmațiile de mai jos descriu corect rolul gospodăriilor în circuitul economic? a. Sunt consumatorii finali ai bunurilor și serviciilor pe piața produselor. b. Realizează combinarea factorilor de producție pentru obținerea profitului. c. Sunt principalii furnizori ai factorilor de producție pe piața factorilor. d. Stabilesc politica fiscală și politica monetară a economiei naționale.	L 0 1 2	L 0 1 2
9.	Șomajul structural poate apărea ca urmare a: a. Automatizării proceselor de producție. b. Fluctuațiilor sezoniere ale activității economice. c. Nepotrivirii calificărilor cu cerințele pieței muncii. d. Creșterii cererii agregate.	L 0 1 2	L 0 1 2
10.	Care dintre afirmațiile de mai jos caracterizează corect societatea cu răspundere limitată (SRL)? a. Răspunderea asociaților este limitată la valoarea capitalului social subscris. b. Patrimoniul firmei se confundă cu patrimoniul personal al asociaților. c. Poate fi constituită de unul sau mai mulți asociați, persoane fizice sau juridice. d. Asociații răspund nelimitat și solidar pentru obligațiile firmei.	L 0 1 2	L 0 1 2
11.	Care dintre situațiile descrise mai jos reflectă o încălcare a dreptului de proprietate intelectuală? a. Reproducerea integrală a unei cărți fără acordul autorului, în scop comercial. b. Înregistrarea propriei invenții la oficiul național de brevetare. c. Comercializarea unui produs sub o marcă înregistrată legal de o altă firmă. d. Citarea unei surse academice cu indicarea corectă a autorului.	L 0 1 2	L 0 1 2
12.	Liberalizarea comerțului internațional poate determina: a. Creșterea concurenței pe piața internă. b. Diversificarea produselor disponibile pentru consumatori. c. Eliminarea completă a importurilor. d. Reducerea tuturor diferențelor de dezvoltare dintre state.	L 0 1 2	L 0 1 2
13.	Un consumator rațional, în condițiile unui buget limitat și a unor preferințe stabile, atinge echilibrul de consum atunci când: a. Cantitățile consumate din fiecare bun sunt egale între ele. b. Utilitatea marginală raportată la preț este egală pentru toate bunurile consumate. c. Utilitatea totală obținută este maximă pentru veniturile cheltuite. d. Utilitatea marginală a ultimei unități consumate este aceeași pentru toate bunurile.	L 0 1 2	L 0 1 2

14.	Care dintre situațiile de mai jos determină o deplasare a curbei cererii pentru un bun? a. Modificarea veniturilor consumatorilor de pe piața bunului respectiv. b. Reducerea prețului propriu al bunului analizat. c. Schimbarea modei sau a preferințelor consumatorilor față de bun. d. Creșterea cantității oferite ca urmare a unei tehnologii noi de producție.	L 0 1 2	L 0 1 2						
15.	Politicile de dezvoltare durabilă pot urmări: a. Utilizarea eficientă a resurselor naturale. b. Exploatarea intensivă a resurselor fără restricții. c. Reducerea impactului negativ asupra mediului. d. Maximizarea producției indiferent de costurile sociale.	L 0 1 2	L 0 1 2						
Punctaj acumulat compartimentul II:									
III. Asociați corect elementele din cele două coloane <i>(Evaluare: fiecare asociere corectă: 1 p.)</i>									
16.	Asociați fiecare tip de sistem economic din prima coloană cu trăsătura definitorie din coloana a doua care i se potrivește: A. Sistemul economic tradițional B. Sistemul economic mixt <ol style="list-style-type: none"> 1. Deciziile economice se iau pe baza obiceiurilor, cutumelor și a tradiției 2. Întreaga economie este gestionată exclusiv prin planuri obligatorii ale statului 3. Coexistă proprietatea privată cu intervenția reglatoare a statului 4. Prețurile sunt fixate administrativ pentru toate categoriile de bunuri 5. Producția se realizează exclusiv pentru autoconsum, fără schimb monetar 6. Toate activitățile economice se desfășoară exclusiv pe baza inițiativei individuale, fără reglementare publică <p><i>Răspuns:</i></p> <table border="1" data-bbox="240 1150 1052 1262"> <thead> <tr> <th></th> <th>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>B.</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)	A.		B.		L 0 1 2	L 0 1 2
	Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)								
A.									
B.									
17.	Asociați fiecare concept economic din prima coloană cu definiția corespunzătoare din coloana a doua: A. Costul marginal B. Pragul de rentabilitate <ol style="list-style-type: none"> 1. Costul total raportat la cantitatea totală produsă 2. Sporul de cost suportat de firmă pentru producerea unei unități suplimentare 3. Volumul producției la care venitul total egalează costul total, profitul fiind nul 4. Nivelul producției la care profitul firmei este maxim 5. Costul fix raportat la cantitatea totală produsă 6. Pierdere netă suportată de firmă la producerea unei unități suplimentare <p><i>Răspuns:</i></p> <table border="1" data-bbox="240 1640 1052 1751"> <thead> <tr> <th></th> <th>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>B.</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)	A.		B.		L 0 1 2	L 0 1 2
	Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)								
A.									
B.									
18.	Asociați fiecare organism economic internațional din prima coloană cu domeniul principal de activitate din coloana a doua: A. Fondul Monetar Internațional (FMI) B. Organizația <ol style="list-style-type: none"> 1. Reglementarea relațiilor comerciale dintre state și liberalizarea schimburilor internaționale 2. Finanțarea proiectelor de dezvoltare pe termen lung în țările în curs 	L 0 1 2	L 0 1 2						

	<p>Mondială a Comerțului (OMC) de dezvoltare</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Asigurarea stabilității sistemului monetar internațional și acordarea de credite în situații de criză valutară 4. Stabilirea politicilor de protecție a mediului la nivel global 5. Coordonarea politicilor de combatere a sărăciei prin programe sociale 6. Reglementarea pieței muncii și a condițiilor de încadrare în muncă <p>Răspuns:</p> <table border="1"> <tr> <td></td> <td><i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i></td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>B.</td> <td></td> </tr> </table>		<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>	A.		B.															
	<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>																				
A.																					
B.																					
19.	<p>Asociați fiecare fenomen economic din coloana 1 cu efectul corespunzător din coloana 2:</p> <table> <tr> <td>A. Creșterea costurilor de producție</td> <td>1. Creșterea exporturilor</td> </tr> <tr> <td>B. Creșterea veniturilor populației</td> <td>2. Deplasarea curbei ofertei spre stânga</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3. Reducerea cererii agregate</td> </tr> <tr> <td></td> <td>4. Deplasarea curbei cererii spre dreapta</td> </tr> <tr> <td></td> <td>5. Reducerea productivității</td> </tr> <tr> <td></td> <td>6. Scăderea ratei dobânzii</td> </tr> </table> <p>Răspuns:</p> <table border="1"> <tr> <td></td> <td><i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i></td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>B.</td> <td></td> </tr> </table>	A. Creșterea costurilor de producție	1. Creșterea exporturilor	B. Creșterea veniturilor populației	2. Deplasarea curbei ofertei spre stânga		3. Reducerea cererii agregate		4. Deplasarea curbei cererii spre dreapta		5. Reducerea productivității		6. Scăderea ratei dobânzii		<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>	A.		B.		<p>L 0 1 2</p>	<p>L 0 1 2</p>
A. Creșterea costurilor de producție	1. Creșterea exporturilor																				
B. Creșterea veniturilor populației	2. Deplasarea curbei ofertei spre stânga																				
	3. Reducerea cererii agregate																				
	4. Deplasarea curbei cererii spre dreapta																				
	5. Reducerea productivității																				
	6. Scăderea ratei dobânzii																				
	<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>																				
A.																					
B.																					
20.	<p>Asociați fiecare obiectiv economic din coloana 1 cu măsura de politică corespunzătoare din coloana 2:</p> <table> <tr> <td>A. Combaterea inflației</td> <td>1. Reducerea ratei dobânzii</td> </tr> <tr> <td>B. Stimularea creșterii economice</td> <td>2. Majorarea rezervelor obligatorii</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3. Creșterea investițiilor publice</td> </tr> <tr> <td></td> <td>4. Restrângerea creditării</td> </tr> <tr> <td></td> <td>5. Reducerea exporturilor</td> </tr> <tr> <td></td> <td>6. Majorarea taxelor vamale</td> </tr> </table> <p>Răspuns:</p> <table border="1"> <tr> <td></td> <td><i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i></td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>B.</td> <td></td> </tr> </table>	A. Combaterea inflației	1. Reducerea ratei dobânzii	B. Stimularea creșterii economice	2. Majorarea rezervelor obligatorii		3. Creșterea investițiilor publice		4. Restrângerea creditării		5. Reducerea exporturilor		6. Majorarea taxelor vamale		<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>	A.		B.		<p>L 0 1 2</p>	<p>L 0 1 2</p>
A. Combaterea inflației	1. Reducerea ratei dobânzii																				
B. Stimularea creșterii economice	2. Majorarea rezervelor obligatorii																				
	3. Creșterea investițiilor publice																				
	4. Restrângerea creditării																				
	5. Reducerea exporturilor																				
	6. Majorarea taxelor vamale																				
	<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>																				
A.																					
B.																					
21.	<p>Asociați fiecare indicator macroeconomic din prima coloană cu modul corect de calcul din coloana a doua:</p> <table> <tr> <td>A. Produsul Intern Brut (PIB)</td> <td>1. Suma valorii adăugate brute create pe teritoriul național într-o perioadă determinată</td> </tr> <tr> <td>B. Produsul Intern Net (PIN)</td> <td>2. PIB-ul din care s-a scăzut amortizarea capitalului fix</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3. PIB-ul din care s-au scăzut veniturile rezidenților străini și s-au adăugat veniturile cetățenilor naționali din străinătate</td> </tr> <tr> <td></td> <td>4. Suma cheltuielilor de consum ale populației, fără investiții și export net</td> </tr> <tr> <td></td> <td>5. Raportul dintre PIB-ul nominal și deflatorul PIB-ului</td> </tr> <tr> <td></td> <td>6. Suma cheltuielilor guvernamentale și a investițiilor nete realizate într-un an</td> </tr> </table> <p>Răspuns:</p> <table border="1"> <tr> <td></td> <td><i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i></td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>B.</td> <td></td> </tr> </table>	A. Produsul Intern Brut (PIB)	1. Suma valorii adăugate brute create pe teritoriul național într-o perioadă determinată	B. Produsul Intern Net (PIN)	2. PIB-ul din care s-a scăzut amortizarea capitalului fix		3. PIB-ul din care s-au scăzut veniturile rezidenților străini și s-au adăugat veniturile cetățenilor naționali din străinătate		4. Suma cheltuielilor de consum ale populației, fără investiții și export net		5. Raportul dintre PIB-ul nominal și deflatorul PIB-ului		6. Suma cheltuielilor guvernamentale și a investițiilor nete realizate într-un an		<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>	A.		B.		<p>L 0 1 2</p>	<p>L 0 1 2</p>
A. Produsul Intern Brut (PIB)	1. Suma valorii adăugate brute create pe teritoriul național într-o perioadă determinată																				
B. Produsul Intern Net (PIN)	2. PIB-ul din care s-a scăzut amortizarea capitalului fix																				
	3. PIB-ul din care s-au scăzut veniturile rezidenților străini și s-au adăugat veniturile cetățenilor naționali din străinătate																				
	4. Suma cheltuielilor de consum ale populației, fără investiții și export net																				
	5. Raportul dintre PIB-ul nominal și deflatorul PIB-ului																				
	6. Suma cheltuielilor guvernamentale și a investițiilor nete realizate într-un an																				
	<i>Elementul cu care se asociază (se va oferi un singur răspuns)</i>																				
A.																					
B.																					
Punctaj acumulat compartimentul III:																					

IV. Rezolvați problemele

(Evaluare per fiecare indicator solicitat: formulă scrisă corect: 0,5 p.; indicator calculat corect: 1,5 p.)

22.	<p>SRL „PomVin”, o întreprindere vinicolă din zona Cantemir, comercializează vin de masă pe piața internă. În luna noiembrie 2025, compania vindea o sticlă la prețul de 80 lei, înregistrând un volum lunar al vânzărilor de 10.000 sticle. În urma unei analize de piață, conducerea a decis ca, începând cu decembrie 2025, să majoreze prețul la 100 lei/sticlă. Datele înregistrate în luna decembrie au arătat că volumul lunar al vânzărilor a scăzut la 7.000 sticle. Costurile lunare ale întreprinderii sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • costuri fixe (chiria spațiului, amortizarea utilajelor, salariile personalului administrativ): 200.000 lei; • cost variabil unitar (struguri, sticle, dopuri, etichete, transport): 30 lei/sticlă. <p>Cerințe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Calculați coeficientul elasticității cererii prețului (E_c) pentru produsul comercializat și caracterizați tipul cererii. 2. Determinați profitul brut lunar al SRL „PomVin” în cele două luni analizate (noiembrie și decembrie 2025). 3. Stabiliți pragul de rentabilitate (exprimată în sticle/lună) la prețul de 100 lei/sticlă, începând cu care întreprinderea își acoperă toate costurile. <p>Rezolvare:</p> <p>1. Coeficientul elasticității cererii prețului: Formula:</p> <p>Rezolvare:</p> <p>Rezultat:</p> <p>2. Profitul brut lunar: Formula:</p> <p>Rezolvare:</p> <p>Rezultat:</p> <p>3. Pragul de rentabilitate Formula:</p> <p>Rezolvare:</p> <p>Rezultat:</p>	L 0 1 2 3 4 5 6	L 0 1 2 3 4 5 6
23.	<p>În Republica Moldova, sistemul bancar funcționează cu o rată a rezervelor obligatorii stabilită de Banca Națională a Moldovei (BNM). Pentru ilustrarea mecanismului de creare a banilor, se analizează situația ipotetică a unei bănci comerciale „BCM-Sigma”. La începutul perioadei analizate, BNM a injectat în sistemul bancar comercial, prin operațiuni pe piața deschisă, suma de 50 milioane lei. Rata rezervelor obligatorii stabilită de BNM este de 25%. Se presupune că:</p> <ul style="list-style-type: none"> • băncile comerciale nu rețin rezerve excedentare (peste cele obligatorii); • populația și firmele depun integral banii primiți sub formă de credite, în conturi bancare (nu rețin numerar în afara sistemului). 	L 0 1 2 3 4 5 6	L 0 1 2 3 4 5 6

	<p>În urma deciziei BNM de a stimula creditarea, rata rezervelor obligatorii este redusă la 20%.</p> <p>Cerințe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Calculați multiplicatorul monetar înainte de modificarea ratei rezervelor obligatorii. 2. Determinați volumul maxim al masei monetare care poate fi generată în economie ca urmare a injecției inițiale de 50 milioane lei, în condițiile ratei inițiale de 25%. 3. Calculați variația absolută a volumului maxim al masei monetare generate ca urmare a reducerii ratei rezervelor obligatorii de la 25% la 20%, presupunând aceeași injecție inițială. <p>Rezolvare:</p> <p>1. Multiplicatorul monetar înainte de modificarea ratei rezervelor obligatorii Formula:</p> <p>Rezolvare:</p> <p>Rezultat:</p> <p>2. Volumul maxim al masei monetare Formula:</p> <p>Rezolvare:</p> <p>Rezultat:</p> <p>3. Variația absolută a volumului maxim al masei monetare Formula:</p> <p>Rezolvare:</p> <p>Rezultat:</p>																						
24.	<p>În anul 2025, într-o economie națională ipotetică, au fost înregistrate următoarele date macroeconomice (exprimate în miliarde u.m.):</p> <table border="1" data-bbox="224 1444 1230 1856"> <thead> <tr> <th>Indicator</th> <th>Valoare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Cheltuielile de consum ale populației (C)</td> <td>280</td> </tr> <tr> <td>Investițiile brute private (Ib)</td> <td>95</td> </tr> <tr> <td>Cheltuielile guvernamentale pentru bunuri și servicii (G)</td> <td>110</td> </tr> <tr> <td>Exporturile (X)</td> <td>145</td> </tr> <tr> <td>Importurile (M)</td> <td>180</td> </tr> <tr> <td>Amortizarea capitalului fix</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Venituri nete primite din străinătate</td> <td>25</td> </tr> <tr> <td>Populația țării</td> <td>4,5 milioane locuitori</td> </tr> <tr> <td>Indicele deflator al PIB (anul de bază = 100)</td> <td>125</td> </tr> </tbody> </table> <p>Cerințe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Calculați Produsul Intern Brut (PIB) nominal al economiei naționale, 	Indicator	Valoare	Cheltuielile de consum ale populației (C)	280	Investițiile brute private (Ib)	95	Cheltuielile guvernamentale pentru bunuri și servicii (G)	110	Exporturile (X)	145	Importurile (M)	180	Amortizarea capitalului fix	40	Venituri nete primite din străinătate	25	Populația țării	4,5 milioane locuitori	Indicele deflator al PIB (anul de bază = 100)	125	L 0 1 2 3 4 5 6	L 0 1 2 3 4 5 6
Indicator	Valoare																						
Cheltuielile de consum ale populației (C)	280																						
Investițiile brute private (Ib)	95																						
Cheltuielile guvernamentale pentru bunuri și servicii (G)	110																						
Exporturile (X)	145																						
Importurile (M)	180																						
Amortizarea capitalului fix	40																						
Venituri nete primite din străinătate	25																						
Populația țării	4,5 milioane locuitori																						
Indicele deflator al PIB (anul de bază = 100)	125																						

	<p>folosind metoda cheltuielilor.</p> <p>2. Determinați Venitul Național Net (VNN) al economiei naționale.</p> <p>3. Calculați PIB-ul real per capita al economiei naționale.</p> <p>Rezolvare:</p> <p>1. Produsul Intern Brut Formula: Rezolvare: Rezultat:</p> <p>2. Produsul Național Net Formula: Rezolvare: Rezultat:</p> <p>3. PIB-ul per capita Formula: Rezolvare: Rezultat:</p>		
Punctaj acumulat compartimentul IV:			
Evaluarea competențelor analitice și de argumentare prin studiile de caz			
V. Analizați studiile de caz propuse și elaborați soluții economice argumentate <i>(Evaluare: identificarea corectă a problemei economice – 1 p.; analiza factorilor determinanți și utilizarea datelor – 5 p.; formularea soluțiilor/proponerilor – 2 p.; argumentarea logică și calitatea redactării – 2 p.)</i>			
25.	<p>În 2024, Moldova Innovation Technology Park (MITP) a depășit 2.154 companii rezidente, înregistrând o creștere de 33% față de 2023. 88% din vânzările rezidenților sunt orientate spre export, ceea ce înseamnă că MITP generează 26% din toate exporturile de servicii ale Republicii Moldova. Cifra de afaceri totală a rezidenților a ajuns la 15,2 miliarde lei (~770 milioane euro), iar contribuțiile fiscale s-au ridicat la 1,5 miliarde lei - suficiente pentru a acoperi 16% din cheltuielile bugetare ale învățământului. Salariul mediu lunar în sectorul IT a atins 50.000 lei (creștere de 23% într-un an), iar 4,4% din toți angajații din Moldova lucrează în TIC - al doilea procent din Europa, după Estonia. Sectorul IT a triplat ponderea sa în PIB față de 2015, ajungând la 5%. Totuși, experții avertizează că dezvoltarea rapidă a inteligenței artificiale ar putea elimina o parte semnificativă din pozițiile de programatori juniori, iar dependența crescândă a economiei de un singur sector ridică semne de întrebare. În restul economiei, salariul mediu este de 15.472 lei - de peste 3 ori mai mic decât în IT.</p> <p>Analizați cazul după modelul de mai jos:</p> <p>1. Identificați problema economică corespunzătoare situației descrise (în 2-3 fraze, numiți și formulați problema economică principală reflectată de situația descrisă)</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

	<p>2.a) Indicați 2 cauze economice care au determinat situația descrisă:</p> <p>2.b) Identificați 2 categorii de actori economici afectați și modul în care sunt afectați:</p> <p>2.c) Explicați mecanismul economic prin care problema produce efecte (lanțul cauză-efect):</p> <p>2.d) Susțineți analiza cu cel puțin 2 date concrete din enunț (cifre, fapte):</p> <p>2.e) Anticipați 2 consecințe economice: una pe termen scurt și una pe termen mediu/lung</p> <p>3. Formulați 2 soluții/măsuri economice distincte. Pentru fiecare indicați: (i) măsura propusă, (ii) actorul care ar trebui să o implementeze, (iii) efectul așteptat.</p> <p>Soluția 1:</p> <p>Soluția 2:</p>		
26.	<p>Datele Biroului Național de Statistică și ale Institutului IDIS „Viitorul” prezintă o transformare radicală a pieței muncii moldovenești. Dacă în 1990 erau ocupate aproximativ 1,6 milioane de persoane, în 2025 numărul s-a redus la doar 774 mii - o scădere de peste 50% în 35 de ani. Numărul moldovenilor aflați peste hotare a crescut de la 610 mii (2015) la 923 mii (2025). Structura demografică s-a inversat: numărul persoanelor de peste 65 de ani a urcat la 436 mii, în timp ce tinerii de 15-24 ani au coborât la 238 mii. Rata oficială a șomajului este de doar 3,5% (trim. III 2025), dar economiștii avertizează că acest indicator subestimează realitatea - o parte semnificativă a populației apte de muncă lucrează informal (~134 mii persoane în 2025), iar emigrația maschează șomajul real. În același timp, sectoare cheie precum agricultura (~76 mii angajați) și construcțiile (~50 mii angajați) raportează deficit cronic de forță de muncă, iar numărul contribuabililor la sistemul de pensii scade rapid în raport cu numărul pensionarilor.</p> <p>Analizați cazul după modelul de mai jos:</p> <p>1. Identificați problema economică corespunzătoare situației descrise (în 2-3 fraze, numiți și formulați problema economică principală reflectată de situația descrisă)</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

	<p>2.a) Indicați 2 cauze - una economică și una demografică - care explică reducerea populației ocupate în Republica Moldova:</p> <p>2.b) Identificați 2 sectoare/categorii ale economiei naționale care sunt cel mai grav afectate de actuala situație a pieței muncii și argumentați alegerea:</p> <p>2.c) Explicați de ce rata oficială a șomajului de 3,5% nu reflectă cu acuratețe realitatea pieței muncii din Republica Moldova:</p> <p>2.d) Folosiți cel puțin 2 date din enunț pentru a ilustra amploarea dezechilibrului demografic-economic:</p> <p>2.e) Anticipați 2 consecințe ale tendințelor actuale: una asupra sistemului public de pensii pe termen scurt și una asupra structurii economiei naționale pe termen lung:</p> <p>3. Formulați 2 soluții/măsuri economice distincte. Pentru fiecare indicați: (i) măsura propusă, (ii) actorul care ar trebui să o implementeze, (iii) efectul așteptat.</p> <p>Soluția 1:</p> <p>Soluția 2:</p>		
27.	<p>Cofetăria „Dulce&Bun”, o întreprindere individuală fondată în 2018 într-un cartier rezidențial din Chișinău, activează cu o suprafață comercială de 80 m² și 6 angajați (un cofetar-șef, doi cofetari, doi vânzători și un curier). Cifra de afaceri anuală este de 1,2 milioane lei, cu un profit net de aproximativ 8% (96.000 lei). Aproximativ 70% din vânzări provin din clienți fideli din cartier, atrași de produsele „de casă”, rețetele tradiționale și relația personală cu echipa. În august 2026, la o distanță de 200 metri se va deschide o unitate aparținând unui lanț internațional de cofetării cu 15 puncte de vânzare în Republica Moldova. Lanțul beneficiază de economii de scară semnificative: prețurile sale la produsele similare sunt cu 25-30% mai mici, iar bugetul de publicitate și marketing este de zeci de ori mai mare decât al cofetăriei „Dulce&Bun”. Pe de altă parte, produsele lanțului sunt standardizate, fără personalizare, și folosesc ingrediente industriale de calitate medie. Proprietara „Dulce&Bun” analizează strategia pentru următoarele luni: să reducă</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

<p>prețurile pentru a concura direct, să se diferențieze prin calitate și produse unice, să se specializeze pe o nișă, sau să combine mai multe abordări.</p> <p>Analizați cazul după modelul de mai jos:</p> <p>1. Identificați problema economică principală cu care se confruntă cofetăria „Dulce&Bun” (în 2-3 fraze).</p> <p>2.a) Caracterizați tipul de structură de piață pe care activează cele două cofetării (cofetăria de cartier și lanțul internațional), indicând trăsăturile esențiale ale acesteia:</p> <p>2.b) Identificați 2 avantaje competitive ale cofetăriei „Dulce&Bun” și 2 avantaje ale lanțului internațional:</p> <p>2.c) Explicați mecanismul economic prin care strategia de diferențiere a produsului poate proteja o întreprindere mică pe o piață cu concurenți puternici:</p> <p>2.d) Folosiți cel puțin 2 date din enunț pentru a evalua probabilitatea ca strategia de reducere a prețurilor să fie viabilă pentru „Dulce&Bun”:</p> <p>2.e) Anticipați 2 efecte ale deschiderii noii cofetării asupra „Dulce&Bun”: unul imediat (în primele 3 luni) și unul pe termen mediu (1-2 ani), dacă firma nu adoptă nicio strategie de răspuns:</p> <p>3. Formulați 2 soluții/măsuri economice distincte pe care proprietara cofetăriei „Dulce&Bun” le-ar putea adopta. Pentru fiecare indicați: (i) măsura propusă, (ii) actorul/departamentul care ar trebui să o implementeze, (iii) efectul așteptat asupra poziției firmei pe piață.</p> <p>Soluția 1:</p> <p>Soluția 2:</p>	10	10
---	----	----

28.	<p>În manualele clasice de economie, consumatorul este descris ca o persoană rațională care își maximizează utilitatea, comparând atent prețurile, calculând beneficiile și luând decizii optime. Realitatea însă arată că oamenii iau frecvent decizii influențate de modul în care le sunt prezentate opțiunile, fără a-și schimba neapărat preferințele „reale”. Această observație stă la baza unui domeniu numit <i>economie comportamentală</i>, dezvoltat de cercetători precum Daniel Kahneman și Richard Thaler (laureați ai Premiului Nobel pentru economie). Unul dintre cele mai cunoscute concepte ale acestui domeniu este „arhitectura alegerii” - modul în care prezentarea opțiunilor influențează deciziile, fără a interzice nicio alternativă. Tehnica de a orienta deciziile fără constrângere se numește „nudge” („împingere ușoară”).</p> <p>Câteva exemple concrete: într-o cantină școlară, plasarea fructelor proaspete la nivelul ochilor și a dulciurilor pe rafturile de jos crește semnificativ consumul de fructe, fără a interzice ciocolata. În țări precum Austria sau Belgia, cetățenii sunt automat considerați donatori de organe (cu opțiunea de a refuza printr-o cerere), rezultând rate de donare de peste 90%; în țări unde cetățenii trebuie să se înscrie activ, ratele rămân sub 20%. Magazinele afișează prețuri de 99,99 lei în loc de 100 lei, iar consumatorii reacționează ca și cum ar fi vorba de prețuri „sub 100”. În Republica Moldova, multe aplicații bancare propun acum „rotunjirea” automată a plăților, iar diferența este economisită - fără ca utilizatorul să fie obligat. Toate aceste exemple ilustrează că deciziile economice nu sunt întotdeauna pe deplin raționale, ci pot fi influențate de contextul în care sunt prezentate opțiunile.</p> <p>Analizați cazul după modelul de mai jos:</p> <p>1. Identificați problema/observația economică principală pe care economia comportamentală o aduce în atenția analizei economice clasice (în 2-3 fraze).</p> <p>2.a) Indicați 2 diferențe importante între modelul „consumatorului rațional” descris în manualele clasice de economie și comportamentul real al consumatorilor descris în text:</p> <p>2.b) Identificați 2 categorii de actori economici (firme, instituții publice, organizații etc.) care pot folosi „arhitectura alegerii” în avantajul propriu, explicând modul de utilizare:</p> <p>2.c) Explicați mecanismul prin care un „nudge” (împingere ușoară) reușește să modifice comportamentul consumatorilor, fără a le restrânge libertatea de alegere:</p> <p>2.d) Folosiți cel puțin 2 exemple concrete din enunț pentru a ilustra cum prezentarea opțiunilor influențează decizia economică:</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-----	--	---	---

	<p>2.e) Anticipați 2 efecte ale aplicării principiilor economiei comportamentale: unul pozitiv (asupra bunăstării individuale sau colective) și unul potențial problematic (asupra autonomiei consumatorului):</p> <p>3. Formulați 2 soluții/aplicații concrete ale „arhitecturii alegerii” care ar putea fi implementate în Republica Moldova pentru a îmbunătăți anumite comportamente economice sau sociale. Pentru fiecare indicați: (i) măsura propusă, (ii) actorul/instituția care ar trebui să o implementeze, (iii) efectul așteptat.</p> <p><i>Soluția 1:</i></p> <p><i>Soluția 2:</i></p>		
Punctaj acumulat compartimentul V:			
PUNCTAJ TOTAL:			

Punctaj maxim lucrare: 100.